

Promjene na ramenim zglobovima dobrih dupina (*Tursiops truncatus*) iz Jadrana

**M. Đuras Gomerčić¹, D. Škrtić¹, T. Gomerčić², H. Gomerčić¹, H. Lucić¹,
S. Ćurković¹, S. Vuković¹**

¹Zavod za anatomiju, histologiju i embriologiju, Veterinarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Heinzelova 55, 10000 Zagreb

²Zavod za biologiju, Veterinarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Heinzelova 55, 10000 Zagreb

Sažetak

Dobri dupin (*Tursiops truncatus*) je kao i svi kitovi (Cetacea) sisavac prilagođen životu u moru. Jedna od prilagodbi je i način kretanja. Zbog većeg uzgona, gušćeg i viskoznijeg medija od zraka kitovi su izgubili zadnje udove, razvila se repna peraja kao glavni pokretač tijela, a prednji udovi su se preoblikovali u prsne peraje. Prsne peraje za razliku od prednjih udova kopnenih sisavaca služe samo za manevriranje u vodi, a ne za kretanje, podupiranje trupa, prihvaćanje predmeta itd. kao kod kopnenih sisavaca. Zbog toga su na prsnoj peraji gotovo svi zglobovi preoblikovani u sinartroze odnosno u hrskavične veze, a jedini zglob sa zglobnom šupljinom je rameni zglob. Kod dupina taj zglob nije pod utjecajem velikih tlačnih sila kao kod većine kopnenih sisavaca. Smatra se da su glavni uzrok promjena na zglobnim hrskavicama odnosno plohama ramenog zgloba kod dupina bakterijske infekcije, a da ih vrlo malo nastaje zbog trauma. U Hrvatskoj je dobar dupin strogo zaštićena zavičajna svojta. Procjenjuje se da u hrvatskom dijelu Jadrana obitava oko 250 životinja. U sklopu projekta "Zdravstvene i ostale biološke osobitosti sisavaca u Jadranskom moru" od 1992. godine do danas pregledane i obrađene su sve lešine morskih sisavaca za koje postoje dojave i do kojih se je moglo doći. Od većine pregledanih lešina sačuvan je kostur i pohranjen na Zavodu za anatomiju, histologiju i embriologiju Veterinarskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. U radu smo pregledali zglobne hrskavice i zglobne plohe ramenih zglobova u 105 jedinki dobrog dupina. Promjene na zglobnim hrskavicama i plohama ramenog zgloba pronađene su u 16 životinja (15,2%) i to kod 8 mužjaka i 8 ženki. Promjene na ramenoj jamici lijeve lopatice uočene su u 10 životinja (9,5%), a na desnoj lopatici uočene su promjene u dvije životinje (1,9%), dok su promjene i na desnom i na lijevom ramenom zglobu imale četiri životinje (3,8%). Vidljivo je da promjene na zglobnim plohama dobrog dupina ne ovise o spolu, ali da je učestalost pojava promjena na lijevom ramenom zglobu veća nego na desnom.

Ključne riječi: dobar dupin, rameni zglob, promjene zgloba

*Kontakt autor:

dr. sc. Martina Đuras Gomerčić, e-mail: djuras@vef.hr

VETERINARSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

ORGANIZACIJSKI ODBOR

*Predsjednik - Dean Konjević
Dopredsjednica - Željka Cvrtila*

Članovi:

*Marija Lipar, Nino Mačešić, Nadica Malter-Strmečki,
Tomislav Mašek, Vesna Matijatko, Krešimir Severin,
Ivana Stolić, Igor Štoković*

ZNANSTVENI ODBOR

*Josip Madić, Ivica Valpotić, Ljiljana Bedrica, Suzana Milinković-Tur,
Dražen Matičić, Alen Slavica, Iva Getz*

Izdavač: Veterinarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Tisak: Novel centar, d.o.o.

Realizacija: Zadružna štampa d.d.

Urednici: Željka Cvrtila i Dean Konjević

Oblikovanje omota: Krešimir Severin

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 648246.

Sažetci tiskani u zborniku nisu recenzirani ni lektorirani